

Африканската чума по свинете в България

АЧС е вирусно заболяване по домашните и дивите свине, което убива до 100 % от заразените животни. Няма ясно изразени клинични признаци, които лесно да бъдат разпознати във все още живи животни в природата. Заболяването може да протече много остро и болните животни да умрат за дни, или хронично, като дивите свине остават преносители на заразата много дълго време – месеци. АЧС не засяга здравето на човека. Болестта представлява сериозна заплаха за популацията на дивата свиня и свиневъдството в страната. Заболяването е силно заразно, разпространява се с изключително бързи темпове и това се дължи до голяма степен на устойчивостта на вируса във външна среда (природата). За да се спре разпространението на заболяването е необходимо всички потенциално заразени материали (намерени мъртви диви свине, карантия, кръв и т.н.) да бъдат премахнати от природата.

I. Разпространение на заболяването

- чрез секретите, които заразените, но все още живи диви свине отделят в околната среда.
- чрез ранени диви свине. Най – висока концентрация на вируса има в кръвта, като ранените и същевременно заразени диви свине могат да разнесат вируса в природата;
- чрез труповете на мъртви диви свине. Разлагащите се трулове разпространяват заразата в продължение на няколко месеца. Всеки контакт на дива свиня с труп или с не дезинфекцирано място, на което е имало труп на инфектирана дива свиня, неминуемо води до заразяване с вируса на АЧС. Известно е, че дивата свиня е склонна към канибализъм, т.е. живи диви свине могат да се хранят от трулове на мъртви диви свине;
- чрез пренасяне на вируса от хора. Хората пренасят вируса и заразяват околната среда чрез обувките, облеклото, ловното оборудване, продукти от заразено свинско месо и чрез ловните кучета. Практиката в Европа показва, че за

няколко часа заболяването може да бъде пренесено на стотици километри и да се появи там, където най-малко се очаква.

- чрез превозни средства. Не дезинфекцираните превозни средства, които са транспортирали заразени животни или части от тях могат да разпространят заболяването на стотици километри.
- чрез подхранване на дивите свине. На местата за подхранване се скупчват много животни (различни групи), които в процеса на хранене отделят секрети и разпространяват заболяването помежду си, чрез директен или индиректен контакт.
- чрез фуражи. Фуражи добити в райони с регистрирани огнища на заболяването и/или транспортирани с превозни средства, които са транспортирали заразени животни, трупове или части от тях без да са дезинфекцирани.
- чрез хищници, които механично пренасят вируса със заразените части от мъртви диви свине.

II. Разпространение на заболяването в страната

До момента има пет констатирани случаи на Африканска чума по свинете в България - един по домашни свине и четири при диви свине. И петте са в Североизточна България.

Първият случай е регистриран на 31.08.2018 г. в с. Тутраканци по домашни свине, отглеждани от частно лице в т.н. тип на отглеждане „заден двор“. Предполага се, че заразяването на свинете е станало чрез заразен фураж, който е внесен от Румъния. Веднага след констатацията на заболяването ветеринарните служби обявяват 3 км. инфектирана зона и 10 километрова зона за наблюдение, в която са взети проби за изследване за АЧС. Умъртвени са 97 домашни свине. В 10 километровата зона около огнището е забранено груповото ловуване на дива свиня. Като превантивна мярка се забранява груповото ловуване около пристанището във Варна, обособяват се две зони по цялата дължина на

държавната граница с Румъния – в първата 10 километрова зона се забранява груповото ловуване на дива свиня, а във втората 10 километрова зона е разрешено груповото ловуване, но без да се използват кучета

В резултат от протестните действия организирани от ловците и преговорите на НЛРС с отговорните държавни институции, министърът на земеделието храните и горите, със своя заповед от 5 октомври, редуцира зоните от 10 на 5 км.

Вторият случай на Африканска чума по свинете е констатиран на 23 октомври на територията на община Кайнарджа при една дива свиня в близост до оградното съоръжение. Няколко дни по-късно при претърсване на инфектираната зона е открита още една дива свиня, отново в близост до оградата, която също е дала положителна проба за Африканска чума. Обявена е инфектирана зона с радиус от 20 км и буферна зона, която обхваща периметър от 20 км около инфектираната зона.

На 31.10.2018 г. е потвърден и третият случай. При провеждане на лов в оградена територия до с. Българево са отстреляни четири диви свине с видими морфологични изменения на вътрешните органи, взетите проби са положителни. Взети са мерки за ликвидиране на всички свине в оградата и е направено претърсване на голям периметър около оградата. Между 7-14 ноември са констатирани още 14 положителни случая за АЧС от отстреляни диви свине в оградената площ.

На 27.12.2018 г. се потвърждава и четвъртия случай на АЧС с положителна проба от отстреляна дива свиня около гр. Алфатар, в близост до огнището в Кайнарджа.

Петият случай е потвърден на 13.02.2019 г. в ловностопански район Повеляново до гр. Девня, област Варна. Ловци от ловната дружина намират мъртва дива свиня и вместо веднага, без да докосват животното да докладват на ветеринарните власти, решават противно на всички правила за биосигурност да я транспортират до населеното място, където да я разфасоват и приберат за консумация. По време на първичната обработка обаче, забелязват уголемения

далак и следи от обилни кръвоизливи по вътрешните органи, обаждат се на местния ветеринарен лекар, който пристига на място и взима проба. Два дни по-късно се потвърждава наличието на вируса в трупа на животното. Веднага са взети мерки, като трупа е унищожен, а мястото на първична обработка и мястото, където е намерено животното са дезинфекцирани, съответно и автомобила, с който е транспортирана дивата свиня.

III. Защо е важно да се ограничи разпространението на АЧС при дивите свине.

1. Защото АЧС е пряка заплаха за популацията на дивите и домашните свине в България;
2. Защото влизат в сила забрани и ограничения за свиневъдните обекти, попадащи в рестриктивните зони при констатирани случаи. Икономиката на страната ще претърпи сериозни загуби. Ще бъде забранено движението на живи домашни свине в страната и извън нея, както и движението на месо и месни продукти от свине в страната и извън нея.
3. Държавата налага специални мерки, в това число и ограничения в инфектираните и буферните зони по отношение на лова, при това не само за дивата свиня;
4. Забрана за транспортиране на диви свине, както и на месо и продукти от тях.

IV. Мерки предприети до момента от Българска агенция по безопасност на храните.

1. Контрол на движението на хора, животни, продукти, вкл. и личен багаж от страни, в които има АЧС;
2. Конфискуване на месни продукти, тестване и унищожаване;
3. Дезинфекция на транспортни средства, идващи от страни, в които има АЧС;

4. Унищожаване на отпадъци от транспортни средства (самолети, кораби, фериботи) от страни, в които има АЧС;
5. Проверки за биосигурност в свиневъдни обекти;
6. Разработване и прилагане на индивидуални планове и мерки за биосигурност за свиневъдни стопанства;
7. Регулярни срещи със сектора, ИАГ, ловни организации;
8. Обучения по биосигурност за сектора и за ловци;
9. Намаляване на стопанства тип „заден двор“ около индустриални ферми.
- 10.Забрана за изхранване с прясна трева и специални мерки по отношение на фуражите;
- 11.Разработване на мобилно приложение за регистрация на проби за трихинела и АЧС и последваща проверка на резултатите от изследването.**
- 12.Забрана за движение на диви свине;
- 13.Обучения на ловци за АЧС, вземане на проби, биосигурност, включително и разработване на материали
- 14.Конструирание на специални ями за трупове и странични животински продукти за всеки ловностопански район;
- 15.Изградена е ограда по сухоземната граница с Румъния;
- 16.Задължение да се докладва всяка открита мъртва или показващо нетипично поведение дива свиня до ОДБХ
- 17.Специален режим, ограничения на лова около констатираните огнища на АЧС.

V. План на БАБХ за изкореняване на заболяването и мерките, които ще се въведат при възникване на нови огнища на АЧС:

1. Мерки, свързани с лова в заразените (инфектирани) зони в рамките на 2-та месеца след потвърждаването на случай(и) на АЧС:

- Пълна забрана на лова и подхранването на диви свине.
- Ограничен достъп до заразени зони, полски площи, гори, паркове и др., като изключение се прави за персонал на ангажираните с проблема компетентни органи, нарочно обучени за целта ловци със специално разрешително от местния орган на Изпълнителна агенция по горите (ИАГ);
- Поставяне на предупредителни табели по пътищата, пресичащи заразената зона и дезинфекционни постове при напускане на същата;
- Водене на актуален регистър на лицата, ангажирани в борбата и контрола на АЧС;
- Информирание на широката общественост за наложените ограничения за достъп и за мерките за био-сигурност, относими към борбата срещу АЧС;
- Активно търсене на трупове от умрели диви свине - незабавно известяване на официален лекар за открити такива, обезвреждане и унищожаване на трупа на място и дезинфектиране на същото под официален контрол;
- В случай на оградени райони – санитарен отстрел/умъртвяване на диви свине, намиращи се вътре в оградената територия, което се извършва от посочени от ИАГ и нарочно обучени за целта ловци;
- Поставяне на капани за диви свине.

2. Мерки, свързани с лова **в заразените (инфектираните) зони четири месеца след потвърждаване на последния(ите) случай(и) на АЧС**, през които няма установен нито един нов случай на болестта:

- Разрешава се индивидуалния лов от обучени ловци;
- Забранява се подхранването на диви свине - разрешава се подхранването на другите видове дивеч с храна, която не е привлекателна за дивите свине (сено, люцерна, листник и др.).
- Търсене на трупове на диви свине (сигнализиране на официален ветеринарен лекар / вземане на проби от официален ветеринарен лекар / обезвреждане и унищожаване на труповете на място и дезинфекция под официален контрол).
- Вземане на проби от всички отстреляни диви свине и съхранение на труповете им в нарочно определени за целта помещения в самия ловностопански район, докато не се получи отрицателен резултат от изследването за АЧС. Обезвреждане и унищожаване на АЧС-заразен(ите) труп(ове) чрез заравянето им в специална яма, стопанисвана от ловците от ловния район и почистване и дезинфекция на помещението за съхранение.
- Месо и месни продукти от диви свине могат да напуснат инфектираната зона само след отрицателен резултат и термична обработка (в съотв. с чл. 15 от Решение 709/2014) и могат да се реализират само на територията на България.

3. Мерки, свързани с лова в буферни зони:

- Интензивен индивидуален и групов лов, забрана на лов с кучета;
- Забрана на подхранването на дивеча, изключая храна, която не е привлекателна за дивите свине;
- Търсене на трупове на диви свине (сигнализиране на официален ветеринарен лекар / вземане на проби от официален ветеринарен лекар /

обезвреждане и унищожаване на трупа на място и дезинфекция под официален контрол);

- Вземане на проби от всички отстреляни диви свине и съхраняване на трупите в специални помещения/съоръжения в границите на ловния район, докато не се получи отрицателен резултат от изследването за АЧС. Обезвреждане и унищожаване на АЧС-заразен(ите) труп(ове) чрез заравянето им специална яма, стопанисвана от ловния район и почистване и дезинфекция на помещението за съхранение.
- Месо и месни продукти от диви свине могат да напуснат буферната зона само след отрицателен резултат от лабораторно изследване (в съотв. с чл. 15 от Решение 709/2014) и могат да се реализират само на територията на България.

VI. Мерки за биосигурност които трябва да спазват ловците по време на лов на диви свине

По време на ловуване трябва да се има предвид, че всяка една отстреляна или намерена мъртва дива свиня трябва да бъде третирана като потенциален преносител на заболяването и поради тази причина, от изключителна важност е да се предвидят и спазват редица мерки за биосигурност:

1. Транспортирането на отстреляните диви свине до площадките за първична обработка трябва да се извършва в найлонови или пластмасови опаковки или корита, така че да не изтичат кръв и секрети от трупа;
2. Желателно е да се дезинфекцира мястото на отстрела;
3. В случай, че дивата свиня е отстреляна в труднодостъпен район и транспортирането на целия труп крие риск от заразяване на голям периметър около мястото на отстрела, се допуска първичната обработка на животното да бъде извършена на място, като отпадните продукти и

кожата следва да се загробят по начин, който да не позволява да бъдат изровени от хищници;

4. Всички отстреляни диви свине следва да бъдат изследвани за АЧС;
5. За изследване за АЧС се взема кръвна проба и двата края на далака. Пробата се маркира, етикетира и изпраща за изследване. Желателно е пробата да бъде регистрирана в мобилното приложение „Модул лов“ на БАБХ, където в последствие можете да проверите и резултатите от изследването.
6. След като бъде изкормено и одрано животното отпадъците от него следва да бъдат изхвърлени в трупната яма и обезвредени с негасена или хлорна вар.
7. Месото от отстреляните животни се съхранява в здрави полиетиленови чували до излизане на резултатите от изследването.
8. Превозните средства и ловното оборудване следва да бъдат дезинфекцирани след всеки лов.
9. За да обезвредите вируса на АЧС трябва да изперете дрехите си на 60° С за поне 30 мин.
10. След ловуване не влизайте в стопанства, в които се отглеждат домашни свине, както и при домашните свине отглеждани във Вашия двор.

VII. Как да реагираме ако намерим труп на дива свиня?

1. Не пипайте трупа !!!
2. Маркирайте мястото на трупа, така че да се забелязва от разстояние, и/или определете точното му местонахождение с координати.
3. Незабавно информирайте горските власти и местните ветеринарни служби.